Nr. 16.

Warszawa

$\frac{9}{21}$ kwietnia 1866 r.

Wychodzi
w każdą sobotę.

Redakcja przy ulicy
Nowy-Świat 14.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Ciągłe falowanie kursów, najlepszych nawet wartości, z dążnością do obniżenia, oznacza więcéj niż niepewność, bo wielkie podobieństwo zakłócenia pokoju. Noty austrjackie i pruskie, chociaż niestanowcze, uważane są jednak jako wyzywające. Dotąd więc położenie się nie poprawiło, i jeżeli w tygodniu upłynionym ruch wsteczny targów finansowych nieco zwolniał, to tylko dla tego, że bliski jest kresu.

U nas zanotować należy dość znaczące podniesienie się listów zastawnych: 1-éj serji — o $1^{7}/_{10}$ % (z $81^{4}/_{5}$ na $83^{1}/_{2}$), 2-éj serji — o $1^{1}/_{4}$ % (z $81^{1}/_{2}$ na $82^{3}/_{4}$): z drugiéj strony mienne wexlowe daléj wzrosło: na Berlin — o $^{7}/_{10}$ % ($128^{4}/_{5}$), Hamburg — o $^{1}/_{3}$ % ($129^{1}/_{3}$), Londyn — o $^{4}/_{5}$ % (129), Paryż — $^{1}/_{5}$ % ($129^{2}/_{5}$). W ciągu tygodnia było wyżéj 130. W innych wartościach żadnéj prawie nie ma zmiany, tylko obrót słaby albo żaden.

P. Forcade, z powodu upadku kursów na targu paryskim, oblicza stratę dla kapitałów francuskich na kilkaset miljonów franków, i zwraca uwagę rządu, że owa znakomita część fortuny narodowéj, migrująca w przedsięwzięciach zagranicznych, niejako roskolonizowana, zasługuje może na większą opiekę, niż kolonje francuskie; że przy obecnych kombinacjach finansowych, indyferentyzm polityczny może się stać ekonomicznie nader szkodliwym.

Ekonomista angielski widzi w zawikłaniu i przesileniu stałego lądu okoliczność przyjazną dla interesów finansowych Anglji, sądzi bowiem, że wystraszone kapitały uciekać będą na wyspę. Twierdzenie to, sprzeczne z poprzedniém, zdaje się, że i dla Anglji prawdą nie jest. Odosobnienie jeograficzne nie pociąga za sobą żadnego innego, a zwłaszcza ekonomicznego i finansowego. Nietylko jako wielkie mocarstwo, ale więcéj jeszcze jako przeważnie handlowe i przemysłowe, Anglja narówni, jeżeli nie więcéj, ulegać musi wpływowi spraw ogólnych europejskich.

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 13—19 kwietnia.

	Stopa %	PARI	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU: Piątek 13 kwiet.	Sobota 14	Poniedz. 16	Wtorek 17	Środa 18	Czwar. 19	Stosunek ost. do pari na 100.
			R	u	b	l	e		
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 250. 500).	4	100	.	.	.	.	.	*84,25	*84 1/4
Polskie. Bilety Skarbu Kr. Pol.	4 3/25	100	.	.	.	.	.	.	.
Polskie. Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	105,50	.	.	.		.	140 2/3
Polskie. Cert. ban. na obl. cz. *A* (z.300) z kup.	5	45	52,75	.	.	.	.	.	117 2/5
Polskie. „ „ „ *B* (z. 200)	0	30	27,50	.	.	.	.	.	91 2/3
	5	30	35	.	.	.	.	.	116 2/3
Polskie. Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy).	0	100	47	.	.	.	. .	.	47
Polskie. Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	64,50	64,50	64,75	65,50	65,75	65,50	65 1/2
kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,54 4/9	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)	5	100	*85,25	.	.	.	.	.	*85 1/4
Ruskie. 6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Ruskie. Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	109,33	109	109	109,17	109	110	110
Ruskie. „ „ z 1866 r.	5	.	105,33	105,50	105,50	105,50	105,25	105,75	105 3/4
Ruskie. Metaliki (300) lutowe	4	100	100	100	100	100	100	100,10	100 1/10
Ruskie. Metaliki (300) sierpniowe	4	100	100,33	100,33	100,33	100,33	100,25	100,33	100 1/3
Ruskie. Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	90,50	90	90	.	89,75	.	89 3/4
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000).	4	100	.	.	81,75	82,50	83,25	83,50	83 1/2
Polskie. „ „ „ ser. 2	4	100	.	.	81,33	82,25	82,58	82,75	82 3/4
kupon	.	.	.	.	.	.		1,30	.
Polskie. Akcje Dr. Żel. W-W. 100)	diw.	60	71	71	71,25	71	71	71	118 1/3
Polskie. „ „ W-B. ((100. 150)	4	100	.	.	.	.	.	*66	*66
Polskie. „ „ Teresp. (100)	5	100	94,50	94	94,50	94,50	94,25	94	94
Polskie. „ „ Łodzk. (100)	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	124,50	124,75	124,75	.	124,50	.	99 2/3
Rus. Obligi D. Ż. W-Peters. (125. 500).	4 1/2	100	93,50	.	.	.	.	.	93 1/2
2. Wexle.									
Berlin ... (Tal. 100) 2 mies	.	92,85	119,70	120,75	120	119,55	120	119,62 1/2	128 4/5
Gdańsk ... (100) „	.	92,85	.	.	119,85	119,40	119,85	.	129
Hamburg ... (M. B. 300) „	.	141,02	.	.	.	.	.	182,40	129 1/3
Londyn ... (Ł. 1) 3 „	.	6,30	8,10	8,20	8,15	8,11	8,14	8,12	129
Paryż ... (Fran. 300) 2 „	.	75	97,35	.	97,80	97,50	97,80	97,35	129 4/10
Wiedeń ... (Gul. 150) „	.	92,85	.	.	.	.	.	113,40	122 1/8
Petersburg ... (Rub. 100) 1 „	.	100	.	.	.	*99,33	.	.	*99 1/3
3. Monety.									
Półimperjał	.	5,15	6,60	.	.	.	.	.	127 1/3
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	.	.	.
Dukat holenderski	.	3	3,80	.	.	.	.	.	126 2/3
Rubel srebrny	.	1	.	.	.	.	.	.	
Talar pruski	.	0,92.85	.	.	.	.	.	.	.
Gulden austrjacki	.	0,61.9	.	.	.	.	.	.	.

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Peter.	Londyn	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.	Hamburg.
bankowa:	6 0/0	5 1/2 (6)	6	3 1/2	5	6	4 1/2	—
giełdowa;	—	6	5 3/4 (6)	3 1/2	5	5 1/2	4 1/2	4 1/2 (5)

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 10 kwietnia.	w ciągu tygodnia przyb. (+) ub. (—)	w d. 17 kwietnia.
	r u b l i		
1. Skup: Portfel a) wexli krajowych..	1.021.549, 62½	+ 110.643, 26 — 134.967, 63	997.225, 25½
1. Skup: Portfel b) „ zagranicznych	321.682, 79	—	321.682, 79
2. Zaliczenia na papiery publiczne ...	1.448.948, 29	+ 8.548	1.457.496, 29
3 „ na zast. towarów a) wełny .	95.962, 58½	— 8.910	87.052, 58½
3 „ na zast. towarów b) in. tow.	155.035, 77½	— 860	154.175, 77½
Łącznie (3)	250.998, 36	— 9.770	241.228, 36
4. „ „ kosztowności..	531.707, 70	+ 11.516 — 7.044	536.179, 70
5. Otwarte kredyta......	4 014.865, 33¼	+ 591.718, 75½ — 715.341, 95	3.891.242, 13¾
6. Kasa: Monety srebrne	2.803.325, 77	— 2.862, 17¾	2.800.463, 59¼
6. Kasa: „ złote	29.912, 44	+ 65, 70	29.978, 14
6. Kasa: Bilety Banku Polskiego	897.478	+ 23.400	920.878
6. Kasa: „ Kred. Cesarstwa......	677.129	+ 140.466	817.595
Łącznie (6)	4.407.845, 21	+ 161.069, 52¼	4.568.914, 73¼

BILANS RUSKIEGO BANKU PAŃSTWA,

w d. 1/13 kwietnia 1866 r.

STAN CZYNNY.		rubli
1. Kasa wymiany:		
Moneta złota ..	53 251.913, 50	
„ srebrna	7.088.218, 48	84.340.131, 98
Papiery publ...	24.000.000 .	
2. Kasa obrotowa: bilety 4⁰/₀ i kred.		17.210.772, 46
3. Papiery procentowe		11.796.334, 24
4. Dług bezpr. skar. za bilety kred.		568.492.029, 30
5. Dług skarbu z pożyczek odbank.		41.781.122, 61
6. „ „ z oper. wykup. ...		130.975.011, 50
7. Z pożyczek prywatnych		272.390.839, 42
8. Wexle i inne papiery terminowe		5.284.528, 47
9. Zal. na zast. pap. publ., akcij, tow.		28.827.678, 21
10. Rachunki bieżące skarbu i władz		30.779.906, 52
11. Awanse skarbowi na bud. dr. żel.		27.148.557, 01
12. „ zakładom kredytowym.		32.763.513, 89
13. Kapitały kantorów		9.200.000, —
14. Inne czynniki................		33.133.780, 49
Razem		1.294.224.206, 10

STAN BIERNY.	rubli
1. Kapitał zakładowy banku ...	15.000.000, —
2. „ rezerwowy.........	3.547.889, —
3. Depozyta procen. łącznie z %	143.639.206, 44
4. Bilety kredytowe w obiegu...	649.950.178, —
5. „ 5% banku „ ...	262.180.000, —
6. „ 4% „ „ ...	69.307.200, —
7. Rachunki bieżące bez %.....	46.508.391, 57
8. „ „ procentowe.	11.343.478, 59
9. Rachunki z kantorami	16.701.499, 54
10. „ z zakładami kredyt.	37.031.016, 43
11. Inne bierniki...............	39.015.346, 53
Razem	1.294.224.206, 10

BILANS BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 5/6 kwietnia.

STAN CZYNNY	B. francuski.	B. angielski.
	franków	franków
Fundusz metaliczny.. ..	504.823911	356.298675
Portfel i zaliczenia na złoto	616.392810	552.369695
Zaliczenia na pap. publ. akcje	68.433000	272.877625
Dług skarbu i inne wart..	157.632828	375.000000
	1.347.282549	1.556.545975

STAN BIERNY	B. francuski.	B. angielski.
	franków	franków
Bilety w obiegu	893.894125	558.315375
Przekazy z term. kilkod..	7.374543	11.096425
Rachunki bieżące.......	205.017183	526.099400
Kapitał zakładowy......	182.500000	363.825000
Zysk do kapit. doliczony .	7.044776	—
Inne bierniki	51.451922	97.209775
	1.347.282549	1.556.545975

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— *La question monétaire en France et à l'étranger*, — p. *de Parieu* (broch). Znany autor obszernego traktatu o podatkach i vice-prezes Rady Stanu p. Parieu, wskazuje tu sposób przejścia od różnorodności obecnéj do jedności systemu monetarnego w rozmaitych krajach.

— *Théorie des changes étrangers*, — p. *Goschen*— z angielskiego przełożył na język francuski L. *Say*. Dziełko to praktycznego finansisty, a obecnie członka parlamentu, tłómaczy w sposób jasny rozmaite fluktuacje waluty, a głównie znaczenie zamiany międzynarodowéj, — bilansu handlowego. Przedmiot to dziś bardzo ważny, a zaledwie przez specjalistów, i to zwykle jednostronnie pojmowany; dla tego sądzimy, że ukazanie się téj rozprawy w języku więcéj w naszym kraju rospowszechnionym, może i nam przynieść nie małą korzyść.

— *Fortune publique et finances de la France*, — p. *Boiteau*. Autor zebrał we 2-ch tomach cały inwentarz majątku niepodzielnego ogółu obywateli, czyli majątku narodowego—publicznego; podał też historję i wykład systemu finansowego Francji, i wreszcie rozbiór praw i instytucij ten system stanowiących, poczynając od roku 1789.

Dzieło to odznacza się obfitością cyfr i dokumentów, słowem pełnością materjałów i staranném obrobieniem. Pełno zdrowych i w części nowych poglądów. Jeden zarzut czyniony autorowi zdaje się być poniekąd słusznym: że jest zbytnim centralistą, nadając inicjatywie rządowéj zanadto wpływu w ekonomji fortuny publicznéj.

— *La crise agricole et son remède, le crédit agricole*, — p. *M. d'Esterno*. Przesilenie rolnicze, zwłaszcza we Francji, jest faktem wielkiéj doniosłości, nietylko pod względem samego rolnictwa, ale i całéj ekonomji społecznéj i wreszcie finansów. Uznał to rząd cesarski i wyznaczył komisję do zbadania kwestji (enquête). W téj właśnie chwili na dobie jest zacytowana broszura hr. d'Esterno, człowieka niezaprzeczonéj kompetencji. Myśl główna autora, streszcza się w jedném słowie: *rolnictwu brak kredytu*. Przyczynę pozbawienia rolnictwa téj koniecznéj dźwigni, znajduje autor w wadliwém prawodawstwie, a mianowicie w pewnych postanowieniach kodexu cywilnego, i proponuje zmianę siedmiu artykułów (521, 524, 1800, 1811, 1819, 1828 i 2076) w duchu swobodnego rosporządzenia własnością. Słuszna to uwaga, że ograniczenia kodexowe, w kwestji będące, polegają na starych argumentach, które tylko ślepa rutyna utrzymuje. Twierdzić, że rolnik rujnuje się pożyczając, że kładąc zawady na téj drodze wyświadcza mu się przysługę,—jest już dziś niedorzecznością. Wszelkie ustawy protekcyjne, są anomalją ekonomiczną, i w dzisiejszym stanie cywilizacji stanowią gruby anachronizm,—chyba że się ściągają do bezwłasnowolnych.

Zresztą w gruncie owego zastarzałego argumentu leży błąd zmieszania dwóch zupełnie różnych pojęć: nie rozróżniono *rolnika* od *właściciela ziemi*. Jeżeli chciano zapobiedz przeciążeniu hipoteki, ażeby nieprzeczerpać renty (i tu zbytek troskliwości), — to dla czegóż pominięto w rachubie zasoby i dochody rolnika od téj renty niezależne?

Jakkolwiek proponowana reforma kodexu znakomicie by się przyczyniła do wyprowadzenia rolnictwa z rutynicznéj apatji; to jednak wykazanie tego jednego środka nie wyczerpuje kwestji. Dodamy tu tylko ogólną wzmiankę o opinji w téj materji znanych ekonomistów: P. *Courcelle-Seneuil*, pochwalając doradzany przez p. d'Esterno środek, twierdzi, że sama zmiana 7-u artykułów kodexu nie wystarczy, i żąda prócz tego *wolności banków* i większéj *swobody handlowéj*, zwłaszcza co do przywozu niezbędnych w rolnictwie przedmiotów, jak żelaza, machin i t. p. P. *L. de Lavergne* (na posiedzeniu ekonomistów 5 marca), wskazał między innemi *pożyczki rządowe* jako główną przyczynę odpływu kapitału od rolnictwa. „Nie dość, mówi on, pożyczek francuskich, mamy jeszcze austrjackie, włoskie, mexykańskie, tureckie i inne, dające wygórowane procenta.”

Co do obniżenia ceny pszenicy i wina, to według p. du Puynode i Dupuit, fakt ten, jako będący w związku z przewyżką produkcji i obok podrożenia innych płodów rolniczych, obok podwyższenia płacy robotników, a zniżenia stopy procentowéj, nie może być uważany bezwarunkowo za objaw przesilenia rolniczego,—gdyż wypada na korzyść ogromnéj większości obywateli, a nawet samych rolników, z uszczerbkiem jedynie renty i ceny ziemi,— co, jak się wyraża p. Dupuit, jest jedném z tych szczęśliwych nieszczęść (heureux maleurs) nieuniknionych przy wielkich przekształceniach społecznych.

— Paryski dziennik ekonomistów (Journal des économistes—mars), notuje postęp ekonomiki, a mianowicie: utworzenie *stowarzyszenia ekonomistów w Lyonie*, *wykład publiczny ekonomiki* w témże mieście p. *Dameth* profesora z Genewy (20 lekcij w r. z. wyłożonych, wyszły w 1-m tomie o 400 str.), otwarcie *katedry ekonomji przemysłowéj w szkole Turgot'a* (P. Coq) i rosprawy publiczne o *kredycie ludowym* (L. Say i Walras).

— *Związek monetarny* (Union monétaire) zawarty został pomiędzy Francją, Belgją, Włochami i Szwajcarją. Konwencja podpisana 23 grudnia 1865 r. stanowi o wadze, próbie, formie i kursie monety srebrnéj i złotéj. Zanim podamy treść konwencji, notujemy tymczasem fakt spełniony, jako wróżbę tyle pożądanéj powszechnéj jedności systemu monetarnego.

— Towarzystwo kredytu ziemskiego w Rosji (Fränkla), otworzyło w Petersburgu, Moskwie i Odesie, podpisy na 50.000 akcij 100-rublowych, t. j. na rubli 5.000.000 w monecie brzęczącéj.

— Kongres Stanów Zjednoczonych Am. zmniejszył sumę przeznaczoną na koszta udziału w wystawie paryskiéj z 500.000 na 100.000 dolarów. Jestto manifestacja z powodu polityki francuskiéj w Mexyku. Na takiż cel wyznaczył rząd japoński 200 000 fr., a vice-król Egiptu—miljon fr.

— Kongres ekonomistów niemieckich ma się zebrać w końcu sierpnia r. b. w Hamburgu i zajmie się przedmiotami na posiedzeniu zeszłorocznem w Norymberdze wskazanemi, a w części już rozbieranemi.

W drukarni Gazety Polskiéj.

Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.